

EKONOMİ DÜZENİMİZ

Yaklaşık 300 yıldır kalkınma mücadelesi veren Türkiye, ha kalkındı ha kalkınacak derken gelişmekte olan ülke konumunda yerinde sayıyor. Coğrafi elverişsizliğine ve 2.Dünya Savaşına rağmen Japonya kalkındı, köylü Çin kalkındı, iki dünya savaşından da yenilgiyle ayrılan Almanya kalkındı, biz hala aynı noktadayız. Osmanlı'nın Tanzimat batıcılığı ve yarı sömürge düzeni cumhuriyetimizin kurulmasıyla bertaraf edildi diye sevinirken kapitülasyonların ve serbest ticaretin yerini NATO ile Truva atı olarak ülkemize giren yabancı sermaye tekeli aldı.

Özal'dan beri yoğun olarak uygulanmaya çalışılan küreselleşmeye entegre olma ve ticari bütünleşme çabaları mevcut iktidar tarafından bugünde devam ediyor. Daha çok liberalizm için devletin en stratejik kuruluşları bile özelleştiriliyor. Amerikan stratejisi gereği bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde AVM'ler, toplu konutlar ve plazalar inşa edilerek büyük tüketim metropollerini yaratılıyor. Medya ve hükümet propagandası aracılığıyla teşvik edilen tüketim çılgınlığı lüks tüketimin artan hacmi ile sadece yabancı şirketokraziye yarıyor. Mevcut iktidar enflasyonu uzun süredir %10 un altında tutmayı başarsa bile 2007-2008 küresel krizindeki enflasyondaki ani artış halen enflasyonun bizim kontrolümüz dışında bir parametre olduğunu gözler önüne seriyor. Dışa bağımlılığımızın kanıtı olan bu durum iktidar ve şaşakçıların büyüme oranı uğultusu yüzünden halka gösterilemiyor. Her geçen yıl artan cari açık ve enflasyonun büyüme oranından yüksek olması özellikle düşük gelir gruplarının refahını azaltıyor.

İnşaat sektörünün desteklenmesi yüzünden gelişmekte olan ülkemizin yatırım yapması gereken yatırım ve ara mallar üretim sanayiine yeterli kaynak ayrılamıyor. Yurtdışından ithal edilen ara mallarla inşa edilen konutları, dışarda yatırımı olan şirketlerimizi saymazsak, kendimiz yapıp kendimize satıyoruz. Gelişmek için taşa ve betona değil ticareti yapılabilecek üretim mallarına yatırım yapılmalıdır. İnşaat sektörümüzün gereksiz palazlanması, gıpta ile baktığımız yabancı mimari ve şehircilik anlayışı karşısında, kentsel dönüşümün gerekliliği olan büyük bölgeleri ıslah etme çalışması bizde maalesef bina bina dönüşüm yapmaya neden oldu. Arazi spekülörlüğü, lüks konutlar ve atıl yapılan konutlar ise daha fazla kaynağın kalkınmamıza yararlı sektörlerde kullanımına engel oluyor. Elindeki parayı kalkınmada kullanılabilecek sanayiye yatırması gereken yatırımcı veya girişim yapabilecek sermayesi olan kitleler, sermayesini devletin cazip hale getirdiği gayrimenkul ve tüketim sektörüne harcıyor. Mevcut büyükşehir yasasıyla köylerin mahalle statüsüne geçmesi imar sınırlamasının kalkması anlamına geliyor. Keza kentsel dönüşüm, 2B arazilerinin spekülasyona katılması ve 3.köprü projelerinin beslediği arazi spekülasyonu ile karlı inşaat ve

gayrimenkul sektörü yatırımcı için cazibesini koruyor. Arazi spekülatoörlüğü çarpık kentleşme ve onun sonucu altyapı hizmetleri sorununa gebedir. Ayrıca Geçtiğimiz dönemlerde gördüğümüz üzere 2.köprü sadece kısa vadede trafik sorununu çözmüş, uzun vadede insanların özel arabaları ile seyahat etmesini teşvik edici yönüyle sorunu 3.köprü ile çözüm noktasına getirmiştir. Çözüm ise toplu taşımayı teşvik edici ve yaygınlaştırıcı politikalaradır. Böylece yabancı patentli otomobillerin ve ithal ara mallarla üretilen montajcı ve teknik yönden dışa bağımlı otomotiv sektörünün dışarı sermaye ihraç etmesi engellenmiş olur. Özel otomobil kullanımının azalmasıyla petrol ithalatımızda azalacaktır.

Aslında her şey NATO ile başladı. Batı devletlerinin denizaşırı sermaye yatırımları, bu sermayenin yatırıldığı topraklarda kendisine bağılı veya hiç değilse taraftar siyasi ve askeri istikrar arar. Bunun en ilkel yönetimi sömürgeci. Sömürgecilik terk edilmiş olduğuna göre, arkasında devletin ağırlığı olan yabancı sermaye çalışacağı topraklarda ya liberal bir iktisadi düzeni veya sermaye düşmanlığı yapmayan bir rejimi arzular. Krallık veya demokrasi fark etmez. Ancak sermayenin en çok çekindiği husus bir tarafta komünizm, diğer tarafta ihtilalci milliyetçilik akımlarıdır. 1948'e kadar olan ihtilalci milliyetçi tek parti iktidarımızı saymazsak biz uzun bir süredir çokuluslu şirketlerin denizaşırı yatırımlarına ülkemizde çanak tutan iktidarlara sahip olduk. Mevcut Sovyet tehdidi ve ekonomik sıkıntılar nedeniyle 1948 yılında Marshall yardımı ile ABD'ye baş okşatma ve NATO'ya girme çabamız başladı. ABD, yardımları ve NATO'ya girmeye karşılık kendi usullerinin NATO bünyesindeki ülkelere girmesine, Amerikan silah sanayinin beslenmesine ve çokuluslu Amerikan şirketlerinin yatırımlarına müsaade etmemizi istiyordu.

ABD'nin yaptığı askeri yardımlar ile Amerikan askeri usulleri de Türkiye'ye yerleşti. ABD tüm ikmal kaynaklarımızı elinde topladı. Tek alıcı, tek verici durumuna geldi. Çok sayıda Amerikalı uzman devlet dairelerine, iktisadi devlet teşekküllerine, bakanlıklara ve orduya yerleşmiştir. Milli eğitim bakanlığı gibi bakanlığı gibi bakanlıklara yerleşen uzmanlar, hiçbir bağımsız ülkede görülmemiş sömürgecilik anlayışının getirdiği toplum mühendisliği ile Türk milletini kendi isteği yönde dizayn etmiştir. Bu yüzden toplumcu yetişmesi gereken nesiller bireyci yetişmiştir. Bu uzmanlara üstüne üstlük devlet maaş vermiştir. Emperyalist mantığı gözler önüne sermek adına şu örneğin yeterli olacağını düşünüyorum: Orduya yerleşen uzmanlar, Türkiye'nin denizaşırı veya büyük çaplı bir kara harekâtına katılmasını ABD'nin gerekli görmemesinden kurmay yetiştiren 3 yıllık harp akademisi eğitimi sadece Amerikan komutanların emir erliğini yapacak tabur komutanı yetiştiren 1 senelik eğitime indirilmesini istemiştir. Yoğun çabalarla bunun önüne geçilmiştir. Amerika yardımlarını, kendi isteği yönünde kullanılması şartıyla yapıyordu. Keza NATO silahları Kıbrıs'ta kullanılamayınca bu kafamıza dank etti.

Ekonomimizi de liberalleştirmeye dizayn etmeye çalışan ABD, devletçiliğin bırakılmasını, özel teşebbüsün ve yabancı sermayenin teşvik edilmesini istemekteydi. 1948 Marshall yardımının şartları gereği devlet yardımdan gelen parayı bayındırlık işlerine ve savaştan çıkmış aç Avrupa'nın karnını doyuracak tarıma yatırmaya zorlandı. Atatürk döneminde amaç sanayi ülkesi olmak iken, Marshall yardımı ile amaç Avrupa'nın tarım ülkesi olmaktı. NATO anlaşmaları gereğince Türkiye basit tarım araçları imali ile yetinmeli, bunların bile bir kısmının montajından öteye gitmemelidir. Nitekim tarıma yönelik desteklenen traktör, ilaç, gübre üretimi, montaj ve pazarlama sanayinin büyük döviz girdisine dayanan üretim kolları olarak kaldı. Bunlarla üretilen tarımsal ürünler zaman zaman iç tüketime bile yetmedi.

Yabancı sermayenin NATO ile ülkemize girmeye başlamasıyla yerli yatırımcı, yabancı firmaların mümessilliklerini almayla yetinmiş ve cazip ticaret yolu olan ithalata yönelmiştir. Yerli sanayicinin para hırsı yüzünden sanayi yatırımlarımız ithal ara girdiye dayanan montajcı bir sanayi halini almıştır. Bu yüzden bugün dahi en büyük sanayicilerimiz aynı zamanda en büyük ithalatçılarımızdır. Teknik bilgi aktarımını sınırlı olarak paylaşan yabancı şirketler üretilen ürünün patent hakkını her zaman elinde bulundurmuş, üretilen ürünün parçalarını kendisinden alımını sağlamıştır. Bugün dahi bir otomobil fabrikası yabancılar da olan patent hakkı hesabına çalışmaktadır. Ve aynı otomobil fabrikası otomobilin parçaları ve teknik bilgisi konusunda dışarıya muhtaçtır. Üretiminde ara mal olarak parçası ithal edilip Türkiye'de sadece montajı yapılan otomobilin yedek parçası trafikte kaza geçirdiğinde tekrar ithal edilmek zorunda bırakılmaktadır. Ve bu araçlarda kullanılan yakıt NATO'nun dayatması Petrol Kanunu nedeniyle ithal edilmektedir. 1954 yılı Petrol Kanunu ile devlet ne arayıcı, ne işletmeci, ne de herhangi bir surette özel teşebbüsün karşısında bulunamamasından yabancı şirketler yerli petrolü mümkün olduğu kadar az işlemek suretiyle dışarıdan kendi petrolerini ithal etme hakkını sağlamışlardır. Devletin müdahale edememesinden dolayı ithal edilen fiyatı ise serbest piyasanın %30-35 üstünde kalmıştır. Yabancı tekeline geçen sektörde, tek bir satış istasyonu ile karşılanacak ihtiyacın 5-6 istasyon ile giderilmesi de kaynak israfına sebep olmaktadır.

Kalkınmakta olan bir ülkenin ilk olarak makine imal eden makineleri ikinci kesimde üretilen makinelerle traktör, dokuma tezgâhı gibi üretim araçları, üçüncü kesimde ise traktör,

dokuma tezgâhı gibi üretim araçları aracılığıyla tüketim malları üretmesi gerekirken, biz devlet olarak özel sektörün karlı gördüğü montaj sanayinin önünü açtık. Üstelik kurulan montaj sanayi üretim araçları aracılığıyla lüks tüketim ihtiyacını karşılamaya yönelmiştir. Özel sanayinin bu israfli gelişimi bizi her geçen gün batağa sürükleyen etmen olmuştur. Çelik, maden, enerji gibi devletin elinde olmayan alanlar millileştirerek, kalkınmada öncelik tanınacak yatırım malları sanayinin hammadde dinamosu sağlanmalıdır. Özel sektör maden işletmeleri verimi düşüklüğü, güvenlik ve iş sağlığı açısından devletleştirme konusu kilit öneme sahiptir. Madenlerde özel teşebbüse müsaade edilerek yüzeyden üretim yapıp, yeni bir ocak açarak eski ocağı yanmaya terk eden yetersiz işletmeler devletimize yeteri kadar kayıp verdirmiştir. Devlet çıkaracağı madeni işleyip sanayisinde kullanılmalıdır. Atıl kapasitede çalışmakta olan yatırım malları ve ara malları üretim sanayi devletin elinde 3.kısım olan tüketim malları sanayi özel sektörün elinde olmalıdır. Komisyoncu ve komprador sanayici tasfiye edilmeli sanayicimize milli bir kimlik kazandırılmalıdır.

Sanayimizden verim alana kadar geçecek 3-4 yıllık sürede tarımsal kazanımlarımız sanayimizi besleyecektir. Fakat burada da makineleşmeye önem vermeyen küçük aile işletmeleri ve bunlar üzerinde sömürü düzeni kurmuş araçlarla karşı karşıyayız. İktidar yaşanması toprak ağaları, aracı tüccarların mevcut iktidarlara işbirliği içine girmesiyle gerçekleştirilemeyen kronik Toprak Reformu sorunu köylüyü topraksız bırakmış, büyük işletme yapısındaki verimli üretime geçilememiştir. 1929'da yürürlüğe girse bile ekonomik kriz ortamı ve 2.Dünya Savaşı nedeniyle Toprak Reformu gerçekleştirilememiştir. Celali isyanları, savaşlar ve şehirleşmeyle nüfusu azalan, dağlık ve verimsiz arazilerdeki dağınık köy yerleşimleri birleştirilerek verimli arazilere yerleştirilmelidir. Her köyde ufak aile işletmeleri ve köy civarındaki devletin tarıma elverişli hazine arazileri kooperatifleşme yöntemiyle birleştirilerek devletin yetişmiş ziraat personelinin gözetiminde üretim verimi artırılabilir. Bu kooperatiflerde devlet teknik yardım, tohumluk ihtiyacı, traktör ve üretim araçları ihtiyacını karşılamalı, neyin ne kadar üretileceğini planlayıp iç ve dış piyasaya aktarmalıdır. Bu kooperatiflerde insanlar düzenli bir çalışma düzeninde köyün bayındırlık işlerini de yaparak köyün gelişimine katkıda bulunmalıdır. Sosyal devletin gerekliliği olan sağlık, eğitim, ulaşım, haberleşme gibi hizmetler ücretsiz olmalı, köylü kooperatiflerde çalıştığı saat başına ve nispi ölçüde kooperatife dâhil edilen kendi arazi mülküne karşılık ücret almalıdır. Böylelikle alım-satım tekeli elinde bulunduran devlet tefeci-aracı sömürüsüne son verecek ve araçlar arası

rekabetten dolayı ihracatı değerinden düşük yapılan malların fiyatını kendi belirleyebilecektir. Ufak aile işletmeleri çerçevesinde verimli tarıma elverişli tütün, fındık vb. ürünlerde büyük üretim kooperatiflerine geçiş için aceleye gerek yoktur. Bu ürünlerde daha çok, bu ürünlerin ticaretinin düzenlenmesi, ekicilerin tefeci-aracı sömürsünden kurtarılması gereklidir. Verimli devlet arazileri ve ordunun elinde bulunan tarım yapılabilir askeri alanlarda askerleri ve mahkûmları kullanarak büyük çiftlik işletmeleri gerçekleştirilebilir. Bu sayede büyük bir harcama kalemi olan ordunun beslenmesi de dert olmaktan çıkar.

NATO ile birlikte yönelinen bayındırlık işleri bu tarım politikalarıyla verimli hale getirilebilirdi. Adnan Menderes hükümeti ise kalkınması gereken bir ülkede kıvrımlı ve uzun mesafeli sahil şeridine yol yaparak Avrupalı turistlere yaranmaya çalışmıştır. İsrarlı yapılan yollar kaynak sorununa yol açmıştır. Üretim alanlarına ve memleketin ücra köşelerine hizmet gecikmeli yapılan yollar ile gidebilmiştir.

Kalkınmakta olan bir ülke için birey çıkarlarının bir önemi yoktur. Radikal kararlar ile insanımız her şeyden önce vatani için çalışmayı öğrenecektir. Kalkınmaya giden yolda bireyciliğe değil toplumculuğa ihtiyacımız vardır. M. Kemal Atatürk'ün deyimiyile "Memleket mamur, millet zengin olduğu zaman herkes memnun olur."

Aykut Yıldırım

03.03.2016